

"Проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств".

Проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності досліджуються в працях багатьох зарубіжних і українських економістів. Основи організації економічної безпеки підприємств і банківських установ досліджуються в роботі Зубка М.І. [1]. Загальна схема управління фінансовою безпекою підприємства запропонована в роботі Кириченка О.А. [2]. У статті Іващенко О. В. і Четверікова П.М. розглянуто основні елементи системи фінансово-економічної безпеки підприємства [3]. Структура, організація і функціонування служби безпеки підприємства розглядаються в роботі Ярочкіна В.І.[4]. Проте, недостатня увага приділяється галузевому аспекту забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Формування системи фінансово-економічної безпеки, неможливе без розуміння суті поняття «фінансово-економічна безпека». Оскільки в літературі, яка присвячена розгляду даної проблематики, як правило розмежовують поняття «фінансова безпека» і «економічна безпека», то доцільно буде розглянути основні підходи до визначення терміну «фінансово-економічна безпека».

Під економічною безпекою розуміють «стан, за якого забезпечується економічний розвиток і стабільність діяльності підприємства, банку, гарантований захист їх ресурсів, здатність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни внутрішньої і зовнішньої ситуації» [1, с. 8]. Економічна безпека підприємства розглядається також як такий стан функціонування, за якого підприємство і його продукція є конкурентоспроможними на ринку та одночасно гарантується: найефективніше використання ресурсів, інтелектуального і кадрового потенціалу; стабільність функціонування, стійкість та прогресивність розвитку; можливість протидіяти негативним впливам зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування [5]. Олейніков Е.А. розглядає економічну безпеку підприємства як стан найбільш

ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам і для забезпечення стабільного функціонування підприємства в даний час і в майбутньому [6].

Метою даної статті є дослідження специфіки загроз підприємствам будівельної галузі, формування системи їх фінансово-економічної безпеки та розробка моделі управління даною системою.

Щодо фінансової безпеки, то вона в основному розглядається як складова економічної безпеки. Так, Бланк І.О. [7] зазначає, що «фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки. У загальному складі елементів економічної безпеки фінансова компонента виступає в ролі базового значення рівня і структури фінансового потенціалу підприємства в забезпеченні цілей його економічного розвитку». Таким чином, під фінансово-економічною безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності його ресурсів та інтелектуального потенціалу від наявних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування, який характеризується високими фінансовими показниками діяльності та перспективою економічного розвитку в майбутньому.

Комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємництва – це сукупність взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, які здійснюються з метою захисту підприємницької діяльності від реальних або потенційних дій фізичних і юридичних осіб, які можуть привести до суттєвих економічних втрат [4].

Будівництво значно відрізняється від інших галузей господарства, що в першу чергу пояснюється особливим характером продукції будівництва, методами організації будівельного процесу та особливостями технології будівельного виробництва. Так як технологія будівельного процесу є досить складною, то помилка навіть одного робітника може привести до аварій на об'єктах будівництва, в результаті яких підприємство зазнає значних фінансових і матеріальних збитків.

Територіальна віддаленість об'єктів будівництва ускладнює управління процесом будівництва, що впливає на зростання транспортних ризиків та ризиків втрати матеріальних цінностей. Великий вплив на техніко-економічні показники будівництва має фактор часу, так як спорудження об'єкта будівництва триває місяці, а то й роки. Довга тривалість процесу будівництва приводить до відволікання капіталу з обігу. Складність прогнозування та планування фінансових потреб будівельного підприємства, які можуть змінюватись протягом процесу будівництва, наприклад, зміна цін на будівельні матеріали, може викликати непередбачуване призупинення будівельного процесу і, як наслідок, привести до втрати іміджу суб'єкта підприємництва і значних фінансових втрат.

Метою формування системи фінансово-економічної безпеки будівельного підприємства є захист його діяльності від зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стабільного функціонування підприємства та фінансово-економічного зростання.

Відповідно до мети, основними завданнями системи фінансово-економічної безпеки будівельного підприємства мають бути:

- 1) своєчасне виявлення можливих загроз фінансово-економічній безпеці та прийняття заходів щодо їх запобігання;
- 2) усунення реальних внутрішніх і зовнішніх загроз фінансово- економічній безпеці підприємства;
- 3) забезпечення економічної ефективності діяльності будівельного підприємства, його фінансової стабільності та незалежності;
- 4) забезпечення збереження майна та інформаційної безпеки будівельного підприємства на всіх стадіях процесу будівництва;
- 5) забезпечення кадрової безпеки підприємства, що включає не тільки підбір висококваліфікованих співробітників, а й організацію безпечних умов праці і особисту безпеку;
- 6) захист комерційної таємниці підприємства за допомогою обмеження доступу до інформації, що становить комерційну таємницю;

7) захист інтересів будівельного підприємства при взаємодії з партнерами та органами місцевого управління.

Об'єктами захисту будівельного підприємства є його матеріальні, фінансові, інтелектуальні та кадрові ресурси. Суб'єктом забезпечення фінансово-економічної безпеки є служба безпеки підприємства.

Управління системою фінансово-економічної безпеки включає:

- 1) планування діяльності з забезпечення фінансової стабільності та економічного зростання підприємства;
- 2) керівництво діяльністю служби безпеки підприємства при вирішенні кризових ситуацій;
- 3) контроль за дотриманням стратегічних планів забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Таким чином, сформована модель управління системою фінансово-економічної безпеки дозволяє визначити загрози діяльності будівельного підприємства на стадії стратегічного планування, і, відповідно до загроз, визначити об'єкти та суб'єкти захисту, основні цілі та задачі системи, на основі яких формується стратегія фінансово-економічної безпеки та розробляється механізм її забезпечення.

Завершальним етапом управління системою фінансово-економічної безпеки є контроль за отриманими результатами та їх співставлення з планами з можливістю подальшого їх коригування. Основним критерієм ефективності управління системою фінансово-економічної безпеки є оцінка економічного стану підприємства та його фінансової стабільності. Визначення системи показників оцінки ефективності управління системою фінансово-економічної безпеки будівельного підприємства і буде напрямком подальшого дослідження.

1. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навчальний посібник / [Зубок М. І., Рубцов В.С., Яременко С. М. та ін.]; за ред. М.І. Зубка. – К., 2012 – 226 с.
2. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах фінансової кризи / О.А. Кириченко, І.В. Кудря // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2009. – № 16. – С. 22-28.
3. Система фінансово-економічної безпеки підприємства: [Електронний ресурс] / О.В. Іващенко, П.М. Четверіков // SWorld. – 2012. – № 2. – Режим доступу до журн.: <http://www.sworld.com.ua/konfer28/51.pdf>
4. Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы / В.И. Ярочкин. – 3-е изд., перераб. и доп. — М.:Ось-89, 2003. - 352 с.
5. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: монографія. – Львів: Вид-во «Арал», 2008. – 386 с.
6. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.А. Олейникова. – М. : Изд-во «Интел-Синтез», 1997. – 212 с.
7. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К. : Изд-во «Эльга», «Ника-Центр», 2004. – 784 с.